

130. Jelentés az erdélyi római katolikus egyház helyzetéről a nyolcvanas években. Gyulafehérvár, 1987. január 4.

Mintegy három éve annak, hogy a román kormányzat életbe léptette legújabb egyházpolitikáját. E politika homlokterében a legerősebb – mintegy 1,200.000 lelket számláló – romániai „kisebbségi” egyház nemzeti, vagyis magyar jellegének felszámolása áll.

Miután a román kormányzat az 1948–1949-es esztendőkből hatalmi szóval megszüntette a „görög katolikus” egyházat (annak javait és templomait átadva a bizánci szertartású ortodox egyháznak), az akkori római katolikus egyház tárt karokkal fogadta az intézmény nélkül maradt román híveket, lelki-szellemi menedéket nyújtva nekik. A Ceaușescu-rezsim most elhatározta a görög katolikus egyház újraélesztését. De hagyományos nacionalizmusa szellemében nem egykori templomaikat szándékozik visszaadni nekik, hanem a magyar katolikusokat akarja rákényszeríteni, hogy saját templomaikban biztosítsanak lehetőséget – természetesen a magyar nyelvű istentiszteletek rovására – a görög szertartásnak.

Mindezeket túl a rezsim külön anyagi terhekkel is sújtja a római katolikus egyházat. 17%-os jövedelmi adót kell ugyanis fizetnie minden alkalmazottja után. Ez, egy 5.000 fős gyülekezet esetében, ahol négy alkalmazott – pap, segédlelkész, kántor, harangozó – van, legalább 40.000 lej a mai körülmények között ezt az összeget egy ekkora gyülekezet nem, vagy csak nagy áldozatok árán tudja megfizetni. Fontos megjegyezni, hogy a román nemzeti-ségüket tömörítő ortodox egyház mentesítve van e 17%-os adó alól.

A rendszer a lelkészek és a segédszemélyzet utánpótlását is igyekszik megakadályozni. Még a 80-as évek elején is évente mintegy 30 fő végezhetett a gyulafehérvári magyar nyelvű katolikus teológián; ma ez a szám néha alig éri el a tizenkettőt. Hasonló a helyzet a kántorképzés terén is. Ebben a tanévben erre a szakra már csak nyolc főt vehettek föl.

Mindez természetesen egész Erdélyben akut lelkészhiányt idézett elő, amit Bukarest arra használ fel, hogy a gyülekezetek élére frissebben nevelt román papokat állítson. Ez történt nemrégén Naszódon, ahol az odahelyezett pap hónapokon át megtagadta a hívektől a magyar istentiszteletek megtartását.

Mindezek ellenére az egyházi szervezetség a katolikus magyarok körében igen magas; a Székelyföldön a 60–90%-ot is eléri. De még a Partiumban (Arad, Bihar, Szatmár megye) is legalább 30–40%. Ez az arány a nacionalizmussal fűszerezett hivatalos ateista propaganda ellenére emelkedik.

A biztonsági és pártszervek természetesen mindent megtesznek e folyamat akadályozása, lassítása érdekében. Zaklatják a lelkiismeretes lelkészeket; a szülőket, gyermekeket megfélemlítik. A gyulafehérvári püspökségének megtiltották, hogy új tanmenetet dolgozzon ki; Az utolsó hitoktatási tanmenetet még a '70-es években Márton Áron püspök adta ki.

Rendkívül rossz a könyvellátás is. Bibliák, hittudományi könyvek, katekizmusok megjelenését a rezsim nem engedélyezi. A határőri szervek pedig éberren figyelik, nehogy külföldről – Nyugatról vagy Magyarországról – bárki is behozhasson ilyesmit.

Erdélyi Magyar Hírügynökség, 1987/4. sz. jelentés.